

Dataetisk Råds

Anbefalinger om børn og unges onlineliv

Vores liv udfolder sig i stadig større grad online. Det gælder især for børn og unge, som også er særligt påvirkelige og derfor har behov for ekstra beskyttelse i det digitale univers. I dag er det dog langt fra altid tilfældet, at de får den beskyttelse. De dataetiske udfordringer, vi her står over for, kræver strukturelle løsninger som regulering, effektiv håndhævelse og kulturændringer.

Dataetisk Råd fremhæver fem områder, hvor der er et særligt dataetisk behov for at sætte ind og øge beskyttelsen, især i forhold til børn og unge.

1

Forbyd uetisk dataindsamling og beskyt privatliv

Dataetisk Råd anbefaler, at privatliv sikres bedre ved, at 'privacy by design' indføres i teknologier samt ved, at uetisk dataindsamling og videresalg af personhenførbare oplysninger forbydes, især oplysninger vedrørende børn og unge.

En sikring af privatlivet er vigtig for at skabe gode rammer for børn og unges udvikling samt for at beskytte dem mod identitetstyveri, uønsket kontakt fra fremmede, stalking, overvågning, chikane, mobning, afpresning, kommerciel udnyttelse af data og lignende.

Dataetisk Råds undersøgelse "En hverdag af data" dokumenterer, at det reelt er umuligt for enkeltpersoner at forhindre de digitale tjenesters datahøst og dermed beskytte sit privatliv.

Anbefalingen er i tråd med anbefalinger fra Regeringens ekspertgruppe om tech-giganter, Borgerforslag B 120 og Digitaliseringsministerens kommentarer.

2

Styrk retssikkerhed og lovhåndhævelse

Dataetisk Råd anbefaler, at retssikkerheden håndhæves bedre ved at styrke de nationale og internationale tilsynsmyndigheder samt retsvæsenet og ved at udbrede information målrettet sager, der angår børn og unge, om hvordan man søger hjælp, anmelder sager og indbringer klager.

Individets retssikkerhed er centralt for et retfærdigt samfund og et grundlæggende princip for den moderne retsstat. Der er behov for mere effektiv håndhævelse af de allerede eksisterende love og regler, der beskytter børn og unge bl.a. i forhold til dataindsamling, dark patterns, fake nudes, identitetstyveri, bedrageri, uønsket billeddeling, og seksuelle overgreb, der formidles via digitale platforme.

Anbefalingen er i tråd med anbefalinger fra Regeringens ekspertgruppe om tech-giganter.

3

Beskyt mod manipulation og fastholdelsesmekanismer

Dataetisk Råd anbefaler, at personlig autonomi understøttes gennem lovmæssige krav om, at manipulations- og fastholdelsesmekanismer ikke må bruges på børn og unge. Vi anbefaler også generelt, at disse mekanismer skal være slået fra som standardindstilling i apps og på digitale platforme.

I dag udsættes brugere af digitale tjenester for individuelt tilpassede, aggressive handelspraksisser. Børn og unge er i særlig grad tillidsfulde og påvirkelige, og de har derfor et dataetisk krav på ekstra beskyttelse mod manipulation.

Anbefalingen er i tråd med anbefalinger fra Regeringens ekspertgruppe om tech-giganter og Borgerforslag B 120.

4

Styrk digital dannelse og demokratiet

Dataetisk Råd anbefaler, at der investeres i digital og demokratisk dannelse i folkeskolen og på ungdomsuddannelser, og at der investeres i at styrke public service-medier.

Digitale teknologier og onlineplatforme spiller centrale roller i det politiske liv, men desværre også på måder, der underminer demokratiet. Det drejer sig om spredning af hadtale, fake news og misinformation, radikaliserende, 'ekkokamre' og vælgermanipulation. Ikke kun borgerne, men også den uafhængige presse, udfordres af digitale teknologiers evner til at skabe overbevisende 'fakes'.

Demokratiet kan understøttes ved at investere i digital og demokratisk dannelse i grundskolen og ungdomsuddannelser, bl.a. ved at indføre teknologiforståelse i folkeskolen. Herudover bør det sikres, at public service-medier fortsat har midler og viden til at kunne løfte opgaven som pålidelige faktatjekkere og -formidlere.

Anbefalingerne er i tråd med anbefalinger fra Nordisk Tænk tank for Tech og Demokrati.

5

Prioriter forskning og forsigtig tilgang

Dataetisk Råd anbefaler, at der anlægges et forsigtighedsprincip, når digitale teknologier og platforme, der kan indebære væsentlige risici, introduceres til børn og unge, og at der forskes mere i digitaliserings konsekvenser.

Der er forskning, som indikerer en sammenhæng mellem mistrivsel hos børn og unge og brug af bl.a. sociale medier. Rådet finder det ud fra et forsigtighedsprincip relevant at prioritere løsninger på dette problem, herunder at prioritere yderligere forskning i digitaliserings konsekvenser for børne- og ungelivet.

Baggrunden for denne udtalelse er, at Digitaliseringsudvalget har bedt Dataetisk Råd orientere udvalget om hvordan Dataetisk Råd arbejder med børn og unge, og herunder hvordan Rådet mere overordnet forholder sig til borgerforslaget B 120, Digitaliseringsministerens kommentarer hertil og de nylige anbefalinger fra Regeringens ekspertgruppe om tech-giganter og fra Nordisk Tænk tank for Tech og Demokrati. Rådet har på den baggrund forholdt sig til de bagvedliggende hensyn, som anbefalingerne søger at tage hånd om, og fremhæver fem grundlæggende dataetiske hensyn, som fortjener opmærksomhed, også særligt i forhold til børn og unge. Rådet gør desuden opmærksom på, at rådsmedlemmerne Mikkell Flyverbom og Rikke Frank Jørgensen begge sidder i Regeringens ekspertgruppe om tech-giganter.